ﺑِﺴۡﻢِ ﭐﻟﻠَّﻪِ ﭐﻟﺮَّﺣۡﻤَٰﻦِ ﭐﻟﺮَّﺣِﻴﻢِ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް
ދިވެހިރާއްޖެ

ސަބަބާއެކު ހުކުމްނާމާ

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2019/HC-A/338
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** ބަރި ހޮސްޕިޓަލިޓީ (ޕީ.ވީ.ޓީ) ލިމިޓެޑް
- **އިސްތިއުނާފު ބަދަލުދޭ ފަރާތް:** [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** މަސައްކަތާއި މުދަލާއި ޚިދުމަތުގެ އަގު ހޯދުމަށްއެދި ހުށަހަޅާ މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާ

ފަނޑިޔާރު މުހައްމަދު ފައިސަލް

ނިމުނު ތާރީޚް: 20 ޛުލްޤަޢިދާ 1442 / 30 ޖޫން 2021

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވުނު ތާރީޚު:

28 ޝައްވާލް 1441

01 ޖުލައި 2019

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- **ނަންބަރު:** 4071/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާ
- **ނިންމި ކޯޓު:** ސިވިލް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** މަސައްކަތާއި ދުރަތާއި ޚިދުމަތުގެ އަގު ހޯދުމަށްއެދި ހުށަހަޅާ މައްސަލަ
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 08 އޮކްޓޫބަރު 2018
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 30 އޭޕްރީލް 2019

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޙްފޫޡް ޝަރީފް، (މި ރައުޔަށް ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާ އަދި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް ތާއީދު ކުރައްވާފައި)

މައްސަލައިގެ ތަފްޞީލު

1. މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4071/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވާ ޤާނޫނާއި ދުސްތޫރާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ، ބަޔި ކޮންޓިނެންޓަލް (ބީ.ސީ.އައި) ލިމިޓެޑް (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: MTI-C/101/91/120) ގެ ފަރާތުން (މީގެފަހުން **"ބަޔި ކޮންޓިނެންޓަލް"** ނުވަތަ **"އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް"** ކަމަށް ބުނެވިފައިވާ ފަރާތް) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މި މައްސަލަ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން ބެލި ޤަޟިއްޔާއެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތަކީ ސޮލްސްޓާރ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: C-159/2003) މީގެފަހުން **"ސޮލްސްޓާރ"** ނުވަތަ **"އިސްތިއުނާފަށްރައްދުވާ ފަރާތް"** ކަމަށް ބުނެވިފައިވާ ފަރާތް) އެވެ.

މައްސަލާގައި ކަން ހިނގާފައިވާގޮތް

2. ބަޔި ކޮންޓިނެންޓަލްގެ ފަރާތުން ށ. އަތޮޅު ކަނޑުހުޅުދޫގައި ހިންގަމުންދިޔަ "ސަންސެޓް ރިސޯޓް" އަށް ބޭނުންވާ ތަކެތި ހޯދާ ސަޕްލަޔަރ ސޮލްސްޓާރ އިން ކަމުގައި ވެއެވެ. އެގޮތުން މުދާ ބަޔި ކޮންޓިނެންޓަލްގެ ފަރާތުން އެކި ދުވަސްވަރުން ޕޭމަންޓް އޯޑަރުތަކެއް ސޮލްސްޓާރ އަށް ފޮނުވައި އެ ޕޭމަންޓް އޯޑަރުތަކުގައިވާ މުދާ ބަޔި ކޮންޓިނެންޓަލް އިން އެދިފައިވާ ގޮތަށް ސަޕްލައިކޮށްދީފައި ވެއެވެ.

3. ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ކުރެވުނު މުޢާމަލާތްތަކުގެ ތެރެއިން ބަޔި ކޮންޓިނެންޓަލްގެ ފަރާތުން އެކި ދުވަސްވަރުން ސޮލްސްޓާރ އަށް ފޮނުވާފައިވާ 06 (ހައެއް) ޕޭމަންޓް އޯޑަރަކަށް ސަޕްލައިކޮށްދިނުމުން މުދަލުގެ

ސްޓޮކްސްޓާ އިން 06 އިންވޮއިސް، ޓްރީ ޓޮޕްހޮސްޕިޓަލްސް އަށް ފޮނުވާފައި ވެއެވެ. އެ އިންވޮއިސްތަކުގެ ތެރޭގައި ކުރި އަގުތަކުން އިންވޮއިސްއާއިއެކު ކަރުދާސް ސަޕްލައިކުރި ޗެކުން 24 ގަޑިއިރުތެރޭގައި އެކަން އެންގުމަށާއި، 45 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ފައިސާ ދައްކަންވާނެކަމާއި، އެ މުއްދަތުގައި ފައިސާ ނުދައްކާ ހިނދާ ކޮންމެ ދުވަހަކަށް 5% (ފަސް އިންސައްތަ) ޖޫރިމަނާ ފައިސާދެއްކުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވެއެވެ.

4. ތިރީގައިވާ އިންވޮއިސްތަކާ ގުޅިގެން ފައިސާ ހޯދުމަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4071/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި ސްޓޮކްސްޓާ އިން ޓްރީ ޓޮޕްހޮސްޕިޓަލްސްގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރިއެވެ. އެގޮތުން، ކޮންމެވެސް ދައުވާއަކީ ޓްރީ ޓޮޕްހޮސްޕިޓަލްސް އިން ސ. ކޮންޓްރެކްޓްގައި ހިންގަމުންދާ ސަޕްލައިގެ ރިސީވްކޮށް ސްޓޮކްސްޓާ އިން އެކިފަހަރުމަތިން ދަތިކަންކޮށް ދޫކޮށްލައިވާ މުދަލުން ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާގެ ބާކީ ދައްކަންޖެހޭ ނުދައްކައިވާ 74،361/12ރ. (ހަތްދިހަ ހަތަރުހާސް ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް އެއްރުފިޔާ ބާރަ ލާރި) އާއި، ފައިސާ ދައްކަންޖެހޭ މުއްދަތުގައި އަދާނުކުރުމުގެ ސަބަބުން ޖޫރިމަނާގެ ގޮތުގައި ކުރިމަތިވާ ފައިސާ ހަވާލުކުރުމަށް އަމުރުކުރުމަށް ފައިސާ ޓްރީ ޓޮޕްހޮސްޕިޓަލްސްގެ ކިބައިން ހޯދުމަށް އެދި ކުރި ދައުވާއެވެ.[1]

ސިވިލް ކޯޓުގެ ޙުކުމް

5. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4071/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި ޙުކުމް ކުރައްވާފައިވަނީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.[2]

> "މިހެންވީމާ، ޝަރީޢަތުގައި ކަންކަން އެގޮތުގައި ހުށަހެޅުނު، ސްޓޮކްސްޓާ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ޓްރީ ޓޮޕްހޮސްޕިޓަލްސް (ޕީ.ޓީ.އައި) ލިމިޓެޑްގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރުން ހަމަޖެހުނުކަމާ ގުޅޭ މި މައްސަލާގައި، ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ދައުވާލިބޭ ފަރާތުން ހޯދަންޖެހޭ ދުވަހުން ފެށިގެން މުއްދަތު އަދި، މައްސަލައިގައި ޙުކުމްކުރުމުގެ ކުރިން އަސްލުގައިވާ ޖޫރިމަނާ

---

[1] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4071/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ރިކޯޑުގެ ދަށުން.

[2] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4071/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް.

[illegible] 4,306,557/71ރ. (ހަތަރުމިލިއަން ތިންލައްކަ ހަހާސް ފަސްސަތޭކަ ފަންސާސް ހަތްރުފިޔާ ހަތްދިހަ އެއްލާރި) އަދި ދައުލަތުގެ [illegible] ކަނޑައަޅައި،

[illegible] 30 އޮގަސްޓު 2019 އިން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި [illegible] ހުކުމްކޮށްފިއެވެ."

ސިވިލް ކޯޓުގެ ހުކުމް ބިނާކޮށްފައިވާ މައިގަނޑު ސަބަބުތައް

6. ސްޓެލްކޯ އިން [illegible] ގެ މައްޗަށް ހުށަހެޅި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4071/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމް ބިނާކޮށްފައިވާ މައިގަނޑު ސަބަބުތަކަކީ ތިރީގައި މިވަނީއެވެ.[3]

6.1 [illegible] ނަންބަރު SH1/140/15 އިންވޮއިސްއާއި، ނަންބަރު SH1/0649/16 އިންވޮއިސްއާއި، ނަންބަރު SH1/1522/16 އިންވޮއިސްއާއި، ނަންބަރު SH1/0535/17 އިންވޮއިސްއާއި، ނަންބަރު SH1/0603/17 އިންވޮއިސްއާއި، ނަންބަރު SH1/1119/17 އިންވޮއިސްގައިވާ [illegible] ސްޓެލްކޯގެ [illegible] 74,361/12ރ. (ހަތްދިހަ ހަތަރުހާސް ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް އެއްރުފިޔާ ބާރަ ލާރި) [illegible] 11 އޮގަސްޓު 2019 ގައި [illegible]

---

[3] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4071/Cv-C/2018 [illegible]

އަދި ގޮތުގައި ސްޓެލްކޯ ގެ ފައިސާ ހޯދުމަށް އަދަދު 74,361/12ރ. (ހަތްދިހަ ހަތަރުހާސް ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް އެއް ރުފިޔާ ބާރަ ލާރި) އަދި ބާކީ ކޯޕަރޭޝަންގެ ފައިސާ ސްޓެލްކޯ އަށް އަދާކުރަންޖެހޭ އަދަދުތަކެއް ވަސީލަތްތަކުގެ މައްޗަށް ބާކީ ކޯޕަރޭޝަންގެ ފަރާތުގެ އިޢުލާނު ބިލްތަކާއި، ދަޢުވާގައި ހުށަހެޅިފައިވާ އިންވޮއިސްތަކުގެ ދަށުގައިވާ ފައިސާ ދެއްކުމަށް (ނުވަތަ ރަސްމީ ދުވަހު) ވާކަން އެނގެން އޮތުން؛

6.2. ސްޓެލްކޯގެ ފައިސާ ޖަމާކުރާގޮތަށް އިންވޮއިސްތަކަށް ބަލައިން، ކޮންމެ އިންވޮއިސެއްގައި، އެ އިންވޮއިސްގައިވާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 45 (ސާޅީސް ފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިންވޮއިސްގައިވާ ފައިސާ ދެއްކުމަށް ކަނޑައަޅާފައި، އެފަދައިން އެފައިސާ ނުދައްކައިފިނަމަ އިތުރަށް ހިނގާ ކޮންމެ ދުވަހަކަށް އިންވޮއިސްގައިވާ ފައިސާގެ 5% (ފަހެއް އިންސައްތަ) އަށްވާ ފައިސާ ނަގާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮތުން؛

6.3. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޝަރީޢަތްތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ސަރުކާރު ޤަޟިއްޔާގެ މައްސަލައިގައި ސާބިތުވެފައިވުމުން މައްސަލައިގައި ނިންމުމުގައި މިސާލު ރިޢާޔަތްކުރަންވާނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އުސޫލުތަކުގައި ވަކިން ނިންމާފައިވާ ނިންމުންތަކާ އެއްގޮތަށްކަމަށް އެނގެން ހުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/01 ފާސްކޮށްފައިވާއިރު ރިޢާޔަތްކޮށް، މައްސަލައިގައި ސްޓެލްކޯގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ އިންވޮއިސްތަކުން، ކޮންމެ އިންވޮއިސްއެއްގައިވާ ތާރީޚުން 45 (ސާޅީސް ފަހެއް) ދުވަސް އިތުރުން، މައްސަލައިގެ ހުކުމްކުރުމާ ހަމައަށް ހިނގާ ކޮންމެ ދުވަހަކަށް ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާ ނަގައިދިނުމަށްކަން އެނގެން އޮތުން؛

6.4. ނަންބަރު SH1/140/15 އިންވޮއިސްއާއި، ނަންބަރު SH1/0649/16 އިންވޮއިސްއާއި، ނަންބަރު SH1/1522/16 އިންވޮއިސްއާއި، ނަންބަރު SH1/0535/17 އިންވޮއިސްއާއި، ނަންބަރު SH1/0603/17 އިންވޮއިސްއާއި، ނަންބަރު SH1/1119/17 އިންވޮއިސްގައިވާ މުދަލުގެ އަގު އަދާނުކޮށް އޮތުމުގެ ސަބަބުން 30 އޮގަސްޓް 2019 ގެ ނިޔަލަށް ޖުރިމަނާގެ ގޮތުގައި ޖުމްލަ 4,232,196/59ރ. (ހަތަރުމިލިއަން ދުއިސައްތަ ތިރީސްދެހާސް އެއްސަތޭކަ ނުވަދިހަ ހަ ރުފިޔާ ފަންސާސް ނުވަލާރި) ވާކަން އެނގެން އޮތުމުން މުދަލުގެ އަގާއެކު ބަނި ހޮލްޑިންގްސްގެ ފަރާތުން [illegible] އަށް އަދާކުރަންޖެހޭ ޖުމްލަ ފައިސާގެ އަދަދަކީ 4,306,557/71ރ. (ހަތަރުމިލިއަން ތިންލައްކަ ހަހާސް ފަސްސަތޭކަ ފަންސާސް ހަތްރުފިޔާ ހަތްދިހަ އެއްލާރި) ކަން އެނގެން އޮތުމުން، ދިއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް

7. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4071/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ބަނި ހޮލްޑިންގްސްގެ ވަކީލުން 02 (ދޭއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅައި އެ ނުކުތާތަކާ ބެހޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ސަބްމިޝަނުގެ މަރުޙަލާގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތައް ތިރީގައި މިވަނީއެވެ.

- ފުރަތަމަ ނުކުތާ އަކީ: ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4071/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި، ދަޢުވާކުރި އިންވޮއިސްތަކުގެ ޕްރިންސިޕަލް އަދަދަކީ 74,361/12ރ. (ހަތްދިހަ ހަތަރުހާސް ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް އެއްރުފިޔާ ބާރަލާރި) ކަމަށާއި، ގެއްލުމުގެ ބަދަލަކީ 3,443,969/-ރ. (ތިންމިލިއަން ހަތަރުސަތޭކަ ސާޅީސްތިންހާސް ނުވަސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސްނުވަރުފިޔާ) ކަމަށާއި، އެއީ އަސްލު އިލްތިޒާމުތަކުން ގޮތަކަށް ކުރާކަން 46 ދުވަސް ފަހު ގެއްލުމުގެ ބަދަލުއަކަށްކަމަށާއި، އެހެންކަމުން އެއީ ގެއްލުމާ އެކަށީގެންވާ ފުރުސަތު ބަދަލެއް ނޫންކަން އެނގޭކަމަށާއި، އެ ބަދަލު

ޝަރީޢަތާއި، ތިޖާރަތުގެ [illegible] ޤާނޫނީ ނިޒާމްތަކުގައި އިސްތިސްނާކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކާ
ކަނޑައެޅިގެން ތަޢާރުޟުވާ ކަމެއްކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު
2015/SC-A/16 ޤަޟިއްޔާއިން އެނގެން [illegible] [illegible]، [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން
އެކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible] ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

- **ދެވަނަ ނުކުތާ [illegible]:** ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4071/Cv-C/2018 ގަޟިއްޔާގައި ބަދަލު ނަންގަވައި ދަޢުވާކުރައްވާފައިވަނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/01 ގަޟިއްޔާގައި ބަދަލު ނަންގަވާ ދަޢުވާކުރައްވާފައިވާ [illegible] ކޯޓުން މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގެ ކުރީގެ ތާރީޚަކުން [illegible] [illegible] މުއްދަތުގެ ކަމަށްވާތީ، ސިވިލް ކޯޓުން އިސްވެ ދެންނެވި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] އިޖުތިހާދުކުރައްވާފައިވާ [illegible] ނުފެންނަ ކަމަށް [illegible] ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

8. މީގެ އިތުރުން އިސްތިއުނާފީ 3 ވަނަ ނުކުތާއެއްވެސް އިސްތިއުނާފު ފޯމުގައި ލިޔުއްވާފައެވެ. ނަމަވެސް އެ ނުކުތާ ދޫކޮށްލަން ބޭނުންވާކަމަށް ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ބޭނުން، އެނުކުތާ ދޫކޮށްލައްވާފައެވެ.[4]

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކާމެދު ދެފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކުގެ ޚުލާޞާ

9. އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކާ ގުޅިގެން [illegible] [illegible] ވާހަކަ ދެއްކެވުމުގައި [illegible] ސިވިލްކޯޓުގެ ފަރާތުން ދައްކަވާފައި އިންވޮއިސްތަކުގެ ޕްރިންސިޕަލް އަދަދަކީ 74,361/12ރ. (ހަތްދިހަ ހަތަރުހާސް

---

[4] އިސްތިއުނާފީ 3 ވަނަ ނުކުތާގެ [illegible] އިސްތިއުނާފު ފޯމުގައި ލިޔުއްވާފައިވާ ނުކުތާއަކީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4071/Cv-C/2018 ގަޟިއްޔާގައި [illegible] "[illegible]" [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]) ކަމަށާއި، ނަމަވެސް ޤާނޫނާގެ ގޮތުގައި މި އަދަދުގެ ގާތްގަނޑަކަށް 46 ދުވަހު ފަހު ކޯޓުން ނަގައިދެއްވާފައިވާކަމަށެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/SC-A/16 ޤަޟިއްޔާގައި، ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ މިންވަރު ވަޒަންކޮށް އެ ބަދަލު ނެގުމާމެދު އެއްބަސްވުމުގެ ބާރާއި އިލްތިޒާމު ކޮންޓްރެކްޓްގެ ބައިވެރިންނަށް [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ޤާނޫނާ [illegible] ކަމަށް [illegible]، ނަމަވެސް ދަށުކޯޓުން މި ކަމަށް [illegible]. އަދި ދަށުކޯޓުން ޤާނޫނާ [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/01 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] ދަށު ކޯޓަށް މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ސިވިލް ކޯޓުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/01 ޤަޟިއްޔާ [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި [illegible] ދަށުކޯޓުގެ ހުކުމް [illegible] މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓަށް [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ.

10. ޖަވާބުގައި [illegible] [illegible] ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/SC-A/16 ޤަޟިއްޔާގައި ޤާނޫނާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށާއި، މި [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ. އަދި ޤާނޫނާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible].

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކަށް ސަރީޙަތުން ރިޢާޔަތްކުރުން

11. އިސްތިއުނާފީ ދެ ނުކުތާއަކީވެސް ދަށު ކޯޓުން ނަގައިދީފައިވާ ޖުރުމާނާގެ ޢަދަދު ދަޢުވާކުރި ޕްރިންސިޕަލް އެމައުންޓަށް ވުރެ އެތައް ގުނައަކަށް ބޮޑު ކަމަށާއި މި ކަމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފު ކަމެއް ކަމަށް ފާހަގަކޮށް ހުށަހެޅި ދެ ނުކުތާއެވެ. މިނުކުތާތަކަށް ސަރީޙަތުން ރިޢާޔަތްކުރުމުގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

11.1 ދަށު ކޯޓުގައި [illegible] [illegible] ކުރި ދަޢުވާއަކީ، [illegible] [illegible] އިން ބ. [illegible] ހިންގަމުންދާ [illegible] ރިސޯޓް [illegible] އިން [illegible] [illegible] [illegible] ދުވަހުން ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާގެ [illegible] [illegible] **[illegible] [illegible]** 74,361/12ރ. **(ހަތްދިހަ ހަތަރުހާސް ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް އެއް ރުފިޔާ ބާރަ ލާރި)** އާއި، [illegible] އަދާކުރަންޖެހޭ ތާރީޚުގައި އަދާނުކުރުމުގެ ސަބަބުން ޖޫރިމަނާގެ ގޮތުގައި ހިސާބުކުރާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފައިސާ [illegible] [illegible] [illegible] ކަން ހިމެނެއެވެ. ސިވިލް ކޯޓުން މި ދަޢުވާ ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ހުކުމް ކުރި ތާރީޚާ ހަމައަށް (30 އޭޕްރީލް 2019) އިންޓަރެސްޓާއި ޖޫރިމަނާގެ ގޮތުގައި **ޖުމްލަ 4,232,196/59ރ. (ހަތަރުމިލިއަން ދުއިސައްތަ ތިރީސްދެހާސް އެއްސަތޭކަ ނުވަދިހަ ހަ ރުފިޔާ ފަންސާސް ނުވަލާރި)** ވާކަން އެނގެން އޮންނަ ކަމަށް ބަޔާންކޮށް، މިދަޢުވާގެ އަސްލާއި އިންޓަރެސްޓާއި ޖޫރިމަނާއާއި **ޖުމްލަ 4,306,557/71ރ. (ހަތަރުމިލިއަން ތިންސަތޭކަ ހަހާސް ފަސްސަތޭކަ ފަންސާސްހަތް ރުފިޔާ ހަތްދިހަ އެއްލާރި)** އަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން 30 އޭޕްރީލް 2019 ވާ ތާރީޚުގައި [illegible].

12. މި މުއާމަލާތަށް ބަލާއިރު ހަމައެކަނި ޤަރުޟާގެ ގޮތުގައި ނަގައިދީފައިވާ ފައިސާއަކީ ދައްކަންޖެހިފައިވާ ޕްރިންސިޕަލް އަމައުންޓް ކަމަށްވާ 74,361/12ރ. (ހަތްދިހަ ހަތަރުހާސް ތިންސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް އެއްރުފިޔާ ބާރަ ލާރި) ގެ 57 (ފަންސާސް ހަތެއް) ވަނަ ޤިސްޠު އަދާކުރުމަށްފަހު ހިނގައްޖެއެވެ. އިސްތިއުނާފު މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުވެރިޔާ ބަޔާ ކޮމާޝަލްބޭންކެއްގެ ގޮތުން ސަރުކާރު އުޞޫލުތަކާއިގެ ޤަރުޟާގެ އަދަދު ބޮޑުވެއެވެ. ޕްރިންސިޕަލް އަމައުންޓް މިހެން ސްޓޭޓްމަންޓް އެއް ހިސާބުކުރުމަށް ސްޓޭޓްމަންޓުގެ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައީސުގެ ސެކިއުރިޓީގެ ހަމަޖެހިގެން [illegible] [illegible] ނުވެއެވެ.

12.1 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން 03 އޮކްޓޫބަރު 2016 ތާރީޚުގައި ނިންމަވާފައިވާ **އައި.އެމް.ޖީ ޓްރޭޑިންގ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. މަލިކާ އިންވެސްޓްމަންޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް**[5] މައްސަލައިގެ ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުމުގެ 6 ވަނަ ނުކުތާގައި، ކޮންޓްރެކްޓުތަކުގެ ދަށުން އުފެދޭ އިލްތިޒާމްތައް އަދާ ނުކުތުމުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ އަދާނުކުރުން ވަސީލަތްތަކުގެ ސަބަބުން މިދެ ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ދިނުމަށް ވަޢުދުތަކުން އެ ބަދަލު ނަގައިދިނުން އެއްބަސްވުމުގެ ބާރުގައި އިޖުތިމާޢީ "މަބްދައު ސުލްޠާނުލް އިރާދާ" (Freedom of Contract) ގެ ދަށުން ކޮންޓްރެކްޓުތަކުގެ ބައިވެރިންނަށް ލިބިގެންވާ [illegible]، އެ ބާރާއި އިޚްތިޔާރަކީ އެއްވެސް ޝަރުޠެއް އަދި ޤާނޫނީ ފައިދާއެއް ނެތި، މުޢާމަލާތު ކުރުމަކީ ބާރުގެ ބާރާއި އިޚްތިޔާރު ނުވަތަ ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މީގެ އިތުރުން އެ ޤަޟިއްޔާގެ 7 ވަނަ ނުކުތާގައި، ބަދަލު ކަނޑައަޅާފައި "ތަޢައްސުފު" ވ، ދޭ ގެއްލުމާ ނިސްބަތުން އެކަށީގެންވާ ދިނުމަށްވުރެ ވުރެ ދިނުމަށްޓަކައި ބަދަލު ކަނޑައަޅާފައި އިސްލާމީ ސަރީޢަތާއި، ޤާނޫނުގެ ރޫޙާ ޚިލާފު ނިޒާމްތަކުގައި އިސްތިސްނާކޮށްފައިވާ އަދަދުތަކަކާ ކަނޑައެޅިގެން ތަޢައްސުފު ކޮށްފައިވާކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވެއެވެ. އަދި ކޮންޓްރެކްޓުގެ ދަށުން އަދާކުރުން

---

[5] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/SC-A/16 ފައިސަލާ.

ޟާމިނުވެގެންވާ އިންތިޒާމަކީ ކަނޑައެޅިގެންވާ އަދަދެއްގެ ފައިސާކަމަށް ވާނަމަ، އެ ފައިސާ އަދާކުރުން ލަސްވުމުން ލިބޭ ގެއްލުން ވަޒަންކޮށް ދައްކަންޖެހޭ ބަދަލާއެކު [illegible] އެއްބަސްވުމާމެދު ކޮންޓްރެކްޓުގެ ބައިވެރިންނަށް ލިބިގެންވާ ބާރު ޙައްޤު [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މި [illegible] "[illegible]" [illegible] ނިންމުމުގެ ކުރިން [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުން މި [illegible]. [illegible] ނިންމުން [illegible] ބަޔާނުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ޟާމިނު ކުރެއެވެ.

12.2. [illegible] 57 [illegible]، [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވ. [illegible] [illegible] [illegible] ލިމިޓެޑް[6] ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

12.3. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **[illegible] ހަސަން ވ. އަޙްމަދު [illegible]**[7] މައްސަލައިގައި، ޖަޒާއީ ޝަރުޠުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ބަދަލުގެ މިންވަރަކީ [illegible]، [illegible] ގެއްލުމުގެ ބަދަލު [illegible]، އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށްވުރެ މާބޮޑު ބަދަލަކަށް ވެގެން ނުވާނެކަމަށާއި، އަދި [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ ބައިވެރިންގެ ތެރެއިން ބަދަލު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެކަން ބުނެފައި [illegible] ވާޖިބު ކަމެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވެއެވެ. އަދި ޖަޒާއީ ޝަރުޠު އެއްބަސްވުމާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތަންފީޛުކުރުމުގައި ކޯޓުތަކުން ބަލާނީ [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅުއްވާފައިވެއެވެ. މީގެ އިތުރުން، މީގެ ކުރިން ޝަރުޠު ޖަޒާއާ ގުޅޭ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ މައްސަލަތަކުގައިވާ ކޯޓުގެ [illegible] ބަދަލުގެ މިންވަރު ކަނޑައަޅާއިރު، ގެއްލުން އެންމެ [illegible] އެއްބަސްވުމުގައި ޝަރުޠު ޖަޒާއެއް ހިމެނިފައިވާތީ، އެ ހިމެނިފައިވާ ފަދައިން [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިސްނާއަކީ އެ އިސްތިސްނާކުރާ [illegible] [illegible] [illegible] ކަމުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

12.4. [illegible] [illegible] [illegible] ގެއްލުން ހުރުމުން، އެގޮތުގައި [illegible] ފާހަގަކުރެވުނު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން [illegible] [illegible] ކަމުގައި ދެކެމެވެ. އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] ފާހަގަކުރެވުނު [illegible] ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އުސޫލު

---

[6] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/SC-A/16 ޤަޟިއްޔާ.

[7] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/28 ޤަޟިއްޔާ.

ރިޢާޔަތްކޮށް، ޤުރުއާނާގެ އަދުލުވެރި އަދަދުން ކަނޑައެޅުއްވުމަށްޓަކައި މައްސަލަ ދިރާސާކޮށް ބަޔާންކުރުމުގެ ކަމުގައި އަޅުގަނޑުން ދެކެމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާގެ ރައުޔު:

13. ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން މަޒީދުގެ ރައުޔާއި އަޅުގަނޑު އެއްބަސްވަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލްގެ ރައުޔު:

14. ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން މަޒީދުގެ ރައުޔާއި އަޅުގަނޑު އެއްބަސްވަމެވެ.

ވީމާ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4071/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ބަލައި ހޯލްޑިންގްސް (ޕީ.ވީ.އައި) ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެ ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުމަށް ބަދަލުގެނައުމަށްޖެހޭކަމަށް މި މައްސަލަ ދިރާސާކުރެއްވި ހައިކޯޓުގެ ބެންޗު ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުން އިއްތިފާޤުވެވުނެވެ.

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހެ، އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގައި ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތިން ހުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 4071/Cv-C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް މި މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާގުން ބާތިލުކޮށް، މި ޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގާނޫނީ އުސޫލުތަކުގެ އަލީގައި ޖުރުމާނާގެ އަދަދު އަލުން ކަނޑައަޅައިދިނުމަށްޓަކައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 46 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން މި މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓަށް ތަޙްޤީޤުކޮށް މިގޮތުގެ މަތިން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާ

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޒީދު
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް